

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **J. Š.,** zastoupený Mgr. Janou Hansalanderovou, advokátkou se sídlem Husovo nám. 22, Rakovník 269 01, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky,** se sídlem Soudní 1672/1a, 140 67 Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2015, č. j. VS 28/022/007/2014-50/PERS/215, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2016, č. j. 46 A 27/2015 - 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

[1] Základem sporu je unesení důkazního břemene správním orgánem ve vztahu k prokázání existence příčinné souvislosti mezi služebním úrazem ze dne 21. 10. 2010 a následnými onemocněními žalobce, která vyústila v pracovní neschopnost (od 28. 6. 2011 do 31. 1. 2012) a přeřazení do jednosměnného provozu (od 1. 12. 2012 do 31. 3. 2013).

[2] Dne 24. 1. 2017 byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena kasační stížnost žalobce napadající v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Praze. Uvedeným rozsudkem krajský soud zamítl žalobu podanou proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2015, č. j. VS 28/022/007/2014-50/PERS/215 (dále jen „rozhodnutí žalované"),

kterým bylo zamítnuto odvolání proti rozhodnutí Věznice Oráčov ze dne 9. 10. 2014, č. j. VS 38/007/001/2014-26/SEK/006 (dále také „rozhodnutí prvostupňového správního orgánu“).

[3] Ze spisového materiálu vyplynulo, že dne 21. 10. 2010 utrpěl žalobce, jakožto příslušník bezpečnostního sboru, při výkonu své služby strážného Věznice Oráčov služební úraz. V záznamu o služebním úrazu se uvádí, že žalobce „špatně došlápl na chodníku, upadl a způsobil si poranění spodní části zad.“ Žalobce pak byl svojí praktickou (ošetřující) lékařkou MUDr. I. F. shledán dočasně pracovně neschopným výkonu služby od 25. 10. 2010 do 29. 11. 2010. MUDr. F. v souvislosti se služebním úrazem žalobce vypracovala dne 24. 3. 2011 lékařský posudek, ve kterém služební úraz kvalifikovala jako podvrtnutí a natažení bederní páteře (vertebrogení algický syndrom bederní páteře). Následně dne 6. 4. 2011 došlo k uzavření dohody o odškodnění pracovního úrazu mezi žalobcem a prvostupňovým správním orgánem.

[4] Žalobce dne 25. 10. 2012 prostřednictvím svého zástupce podal žádost o náhradu škody za služební úraz, ve které požadoval náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění dle § 104 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů“), náhradu za ztrátu na služebním příjmu po dobu trvání pracovní neschopnosti dle § 102 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení této pracovní neschopnosti dle § 103 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Žalobce ve své žádosti především uvedl, že v souvislosti s předmětným služebním úrazem byl od 28. 6. 2011 do 31. 1. 2012 v pracovní neschopnosti a navíc byl od 1. 12. 2012 přeřazen do jednosměnného režimu služby. K žádosti žalobce připojil posudek o bolesti a ztížení společenského uplatnění vyhotovený MUDr. A. D. na tiskopise obchodní společnosti Kooperativa pojišťovna a.s., Vienna Insurance Group. Dále žalobce předložil hodnocení ztížení společenského uplatnění zpracované na tiskopise České pojišťovny a.s. týmž lékařem.

[5] Prvostupňový správní orgán adresoval žalobci přípis ze dne 5. 11. 2012, č. j. VS 13/23/2012-26/Vseob/01, ve kterém ho informoval o tom, že příčinnou souvislost mezi náhradou uplatňovanou v žádosti a služebním úrazem nastalým dne 21. 10. 2010 je zapotřebí prokázat znaleckým posudkem z oboru neurologie. V reakci na tento přípis zaslal žalobce prvostupňovému správnímu orgánu „znalecké vyjádření“ vyhotovené neurologem MUDr. J. E., v němž jmenovaný lékař plně souhlasí se závěry MUDr. D.

[6] Správní orgán prvního stupně následně dne 9. 4. 2014 vydal vyrozumění o záměru ustanovit znalce. Obsahem vyrozumění bylo i poučení žalobce o možnosti navrhnout otázky k položení znalci a vyjádřit se k samotnému provedení znaleckého posudku, jakož i osobě znalce. Žalobce tohoto práva nevyužil, správní orgán prvního stupně proto usnesením ze dne 5. 5. 2014, č. j. VS 38/002/001/2014-26/SEK/006, ustanovil znalcem MUDr. S. P. a uložil mu vypracovat znalecký posudek.

[7] Po vyhotovení znaleckého posudku byl žalobce usnesením prvostupňového správního orgánu ze dne 14. 8. 2014, č. j. VS 38/005/001/2014-26/SEK/006, vyzván

k tomu, aby se vyjádřil k podkladům pro rozhodnutí a ke znaleckému posudku, jakož i zaujal stanovisko k celé věci. Žalobce však zůstal i k této výzvě pasivní (svého práva nevyužil).

[8] Následně správní orgán prvního stupně vydal rozhodnutí, kterým žádost žalobce zamítl. Proti zamítavému rozhodnutí podal žalobce odvolání, ve kterém především zdůraznil, že znalecký posudek je zmatečný a nejednoznačný (což žalobce dále rozvedl) a navrhl vypracování revizního znaleckého posudku.

[9] Žalovaná, coby odvolací orgán, odvolání žalobce zamítla a potvrdila rozhodnutí prvostupňového správního orgánu, přičemž zdůraznila, že „na základě provedeného dokazování nebyla zjištěna příčinná souvislost mezi vznikem služebního úrazu na jedné straně a existencí tohoto druhu škody na straně účastníka“.

[10] Žalobce brojil proti rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Praze, především nesouhlasil se závěry znaleckého posudku, které ve vztahu ke své osobě shledal překvapivými.

[11] Krajský soud žalobu zamítl, zabýval se hlavně otázkami souvisejícími se znaleckým posudkem, který soud vyhodnotil jako úplný a přesvědčivý. Závěry znaleckého posudku nebyly dle krajského soudu relevantním způsobem zpochybněny a znalecký posudek tak byl plně způsobilým podkladem pro rozhodnutí o nároku uplatněném žalobcem ve správním řízení.

II. Kasační stížnost

[12] Žalobce (stěžovatel) se s názorem krajského soudu neztotožnil a dne 24. 1. 2017 podal kasační stížnost. Důvody pro podání kasační stížnosti podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti shledává, že žalovaná nesprávně zjistila skutkový stav, na což stěžovatel krajský soud upozornil již v žalobě. Nesprávnost zjištění skutkového stavu má dle stěžovatele spočívat v tom, že znalecký posudek (stěžejní důkazní prostředek) je rozporuplný a nepřesvědčivý. Znaleckému posudku stěžovatel v tomto ohledu zejména vytýká, že znalec dospěl k závěru o tom, že stěžovatel od dětství trpěl onemocněním páteře, ač absolvoval základní vojenskou službu a byl bez jakéhokoliv zdravotního omezení přijat do služebního poměru (zde pravidelně vykonával testy fyzické zdatnosti). Dále stěžovatel připomíná, že ač navrhl doplnit dokazování svým výslechem, stejně tak jako výslechem MUDr. D. a MUDr. E., a žádal o vypracování revizního znaleckého posudku, krajský soud těmto návrhům nevyhověl. Stěžovatel následně krajskému soudu vytýká, že tento nesplnil svou poučovací povinnost, neboť mu nesdělil, že bez předložení znaleckého posudku, může být ve věci neúspěšný.

[14] Závěrem své kasační stížnosti stěžovatel upozorňuje na skutečnost, že řízení před krajským soudem trpělo zmatečností, neboť žalobce byl soudem vyzván k úhradě

soudního poplatku, přestože řízení o náhradu škody z pracovního úrazu a nemoci z povolání je řízením, které je od soudního poplatku v souladu s § 11 odst. 2 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích"), osvobozeno.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení otázky, zda v daném případě došlo ke splnění podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s. a v řízení o kasační stížnosti je řádně zastoupen advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy věcně projednatelná. Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[16] Kasační stížnost není důvodná.

[17] Nejvyšší správní soud se předně zabýval namítanou zmatečností řízení před krajským soudem, neboť *„je-li rozsudek soudu zmatečný, nemůže již Nejvyšší správní soud zkoumat důvodnost věcných kasačních námitek*" (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2004, č. j. 2 Ads 11/2004 - 38, č. 435/2005 Sb. NSS; srov. i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2015, č. j. 2 As 11/2015 - 23).

[18] Za zmatečné je možno označit rozhodnutí (či postup předcházející jeho vydání), které trpí procesními vadami představujícími porušení základních principů soudního řízení. Soudní řád správní pro účely soudního řízení správního vymezuje čtyři základní případy, kdy lze usuzovat na zmatečnost rozhodnutí (či řízení před krajským soudem), a to když: 1) ve věci zcela chyběly podmínky řízení; 2) rozhodoval soudce vyloučený pro podjatost podle ustanovení § 8 s. ř. s.; 3) rozhodoval nesprávně obsazený soud (senát či samosoudce) či 4) bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.

[19] Tvrzení stěžovatele nelze podřadit pod případy zmatečnosti označené body 2, 3 a 4. Otázkou k zodpovězení tedy zůstává, zda stěžovatelem namítaný postup předcházející vydání rozhodnutí krajského soudu lze podřadit pod pojem podmínky řízení. Nejvyšší správní soud se již dříve (rozsudek ze dne 14. 4. 2016, č. j. 5 As 209/2014 – 36, nebo rozsudek ze dne 1. 12. 2016, č. j. 9 As 265/2016 - 55) vyslovil k obsahu tohoto pojmu. Podmínkami řízení rozumí *„podmínky, za nichž soud může rozhodnout ve věci samé (§ 103 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.).*" K tomuto dále doplnil, *že* „[n]*edostatek některé podmínky nebo její zánik v průběhu řízení má procesní následky odvislé od toho, zda jde o nedostatek podmínky odstranitelný či neodstranitelný. Vždy však nedostatek některé z podmínek řízení způsobuje, že soud nemůže vydat meritorní rozhodnutí, dokud nebude daný nedostatek odstraněn. Podmínkami řízení jsou takové podmínky, bez jejichž existence nemůže dojít k rozhodnutí ve věci samé.*"

[20] Z § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 1 zákona o soudních poplatcích, vyplývá, že úhrada soudního poplatku představuje jednu z podmínek řízení, neboť bez splnění této nelze pokračovat v soudním řízení, které je zatíženo poplatkovou povinností (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2016, č. j. 4 Afs 30/2016 - 25).

[21] Za podmínku řízení však nelze považovat skutečnost, že soudní poplatek byl zaplacen v řízení osvobozeném od soudního poplatku (poplatkové povinnosti prostém), neboť i bez úhrady soudního poplatku mohlo dojít k rozhodnutí ve věci samé.

[22] Kasační námitce, v níž stěžovatel označil postup krajského soudu za zmatečný, tedy nelze přisvědčit.

[23] Nejvyšší správní soud dále uvádí, že postup krajského soudu, kterým byl stěžovateli vrácen zaplacený soudní poplatek, je postupem, se kterým přímo počítá § 10 odst. 2 zákona o soudních poplatcích; nejedná se tak ani o postup, kterým by mohlo dojít k naplnění kasačního důvodu zakotveného v § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního.

[24] Dále se soud zabýval kasační námitkou, ve které stěžovatel napadá přesvědčivost a úplnost znaleckého posudku vypracovaného MUDr. P. Znalec v tomto posudku, vázán podklady a zjištěným skutkovým stavem, neshledal příčinnou souvislost mezi služebním úrazem nastalým dne 21. 10. 2010 a následnými onemocněními stěžovatele, která vyústila ve stěžovatelovu pracovní neschopnost od 28. 6. 2011 do 31. 1. 2012 a jeho pozdějšího přeřazení do jednosměnného provozu od 1. 12. 2012 do 31. 3. 2013.

[25] Krajský soud v dané věci správně vycházel z toho, že v řízení o žádosti příslušníka bezpečnostního sboru o přiznání nároku na náhradu škody způsobené služebním úrazem je to právě správní orgán, na němž leží povinnost zjistit skutkový stav. Vyřešení základu sporu záviselo na zodpovězení (posouzení) odborné otázky, o níž si správní orgán, resp. soud nemůže pro nedostatek vlastních odborných znalostí a zkušeností učinit úsudek sám (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2012, č. j. 4 Ads 146/2011 – 77, nebo ze dne 4. 8. 2016, č. j. 10 As 114/2016 – 44). Za tímto účelem správní orgán správně ustanovil znalce, což krajský soud shledal plně v souladu s § 180 odst. 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. O výše uvedeném mezi stranami není sporu.

[26] Sporným se stalo až samotné hodnocení znaleckého posudku.

[27] Stěžovatel v dané věci vyjádřil svůj podiv nad závěrem znalce o tom, že již od dětství trpí onemocněními páteře. Ze spisového materiálu však vyplynulo, že jak ve znaleckém posudku zpracovaná anamnéza (předchorobí) stěžovatele, tak i lékařský posudek vyhotovený dne 24. 3. 2011 MUDr. I. F., svědčí o správnosti závěrů znalce stran této otázky.

[28] Konkrétní okolnosti přednesené stěžovatelem (absolvování základní vojenské služby, přijetí do služebního poměru bez jakýchkoliv omezení fyzických aktivit či

pravidelně vykonávané testy fyzické zdatnosti) nezpochybňují závěry znaleckého posudku. Stěžovatel předestřel hypotézu, že pokud byl uznán způsobilým k výkonu základní vojenské služby, nemohl přece trpět chronickými potížemi shledanými nyní znalcem v posuzované věci. Jinak řečeno, „kdybych nebyl zdráv, tak by to museli (tehdy) poznat". Tato jeho úvaha je však mylná. Znalecký posudek za příčinu pracovní neschopnosti stěžovatele a jeho pozdější přeřazení na jednosměnný provoz určuje aktuální znovuobjevení (exacerbaci) chronických obtíží, které byly již dříve přítomny a jsou vyústěním vývojových a vrozených poruch páteře (obšírně popsány v přepisu anamnestických údajů v části A znaleckého posudku). Údajné neshledání těchto potíží v době zkoumání způsobilosti k výkonu vojenské služby není a nemůže být důkazem o jejich objektivní neexistenci, které by podpořily tvrzení stěžovatele, že zjištěné obtíže jsou nové a mají původ a příčinu v úrazu, který utrpěl. Stejně tak poukaz na přijetí do služebního poměru bez omezení či výsledky pravidelných testů fyzické zdatnosti jsou pouhým obecným tvrzením o stavu fyzického zdraví stěžovatele a jeho kondici. Pro účely zpochybnění přesvědčivosti znaleckého posudku, který byl konkrétně zaměřen na zjištění konkrétních příčin potíží nastalých po úrazu, tak nejsou stěžovatelem uváděné okolnosti relevantní.

[29] Krajský soud se dále zabýval listinami vypracovanými MUDr. E. a MUDr. D. V rámci hodnocení důkazů uzavřel, že znalecký posudek MUDr. P. je úplný a přesvědčivý, kdežto listiny vyhotovené MUDr. E. a MUDr. D., u kterých „*nelze seznat, zda vyhovují kritériu úplnosti* [a] *zcela selhávají ve vztahu ke kritériu přesvědčivosti*", nemohou zpochybnit jednoznačné závěry znaleckého posudku ohledně stěžejní skutkové odborné otázky. U těchto listin krajský soud dále poukázal na nedostatky v jejich odůvodnění a na pochybnosti ohledně podkladů, ze kterých lékaři, kteří listiny sepsali, vycházeli. Nejvyšší správní soud se s těmito závěry krajského soudu plně ztotožňuje, a pro řízení o kasační stížnosti tyto přebírá.

[30] Podstatným pro meritum sporu bylo hodnocení důkazu znaleckým posudkem, tedy přisouzení váhy (a vypovídací potence) ve zjišťovaném skutkovém stavu. Znalecký posudek byl ve shodě s ustálenou judikaturou krajským soudem zkoumán co do své přesvědčivosti a úplnosti (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, č. j. 7 Afs 209/2005 - 141, ze dne 5. 2. 2014, č. j. 3 Ads 47/2013 – 56, ze dne 14. 2. 2014, č. j. 2 As 27/2013 - 34, či nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06). Návazně krajský soud posudek hodnotil i ve vzájemné souvislosti s ostatními důkazy.

[31] Odborné závěry znaleckého posudku nebyly účinně (srov. body [27], [28] a [29] tohoto rozsudku) ani ve správním řízení, ani v řízení před krajským soudem zpochybněny či vyvráceny. Znalecký posudek byl krajským soudem posouzen v souladu se zákonem. Nutno tak dospět k závěru, že neexistence příčinné souvislosti mezi služebním úrazem nastalým dne 21. 10. 2010 a následnými onemocněními stěžovatele byla řádně prokázána.

[32] Stran výše uvedeného Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud ani správní orgány nebyly v projednávaném případě povinny provádět další dokazování a pro tento účel zadávat ke zpracování revizní znalecký posudek či vyslýchat znalce (nebo stěžovatele), neboť skutkový stav věci byl bez důvodných pochybností prokázán znaleckým posudkem,

jehož relevance nebyla zpochybněna. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 12. 2015, č. j. 2 Ads 236/2015 – 38, nebo ze dne 26. 4. 2017, č. j. 8 As 92/2016 - 35). V návaznosti na to tak Nejvyšší správní soud neshledává ani tuto kasační námitku důvodnou.

[33] Nejvyšší správní soud se zabýval i námitkou porušení poučovací povinnosti krajského soudu. Stěžovatel se domnívá, že v řízení před krajským soudem měl být poučen o tom, „že bez předložení jím objednaného znaleckého posudku, může být ve věci neúspěšný."

[34] K posuzované právní otázce Nejvyšší správní soud vycházel z východisek formulovaných nálezy Ústavního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 3. 2005, č. j. 2 Azs 292/2004 - 32). V nálezu ze dne 19. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 104/96, Ústavní soud vymezil mantinely poučovací povinnosti soudu tak, že „[p]*odmínky a hranice poučovací povinnosti obecných soudů jsou ústavně dány (vymezeny) především přikázanou nestranností obecných soudů (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a dále zásadou rovnosti účastníků v řízení (čl. 96 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), a to bez ohledu na to, o jaké řízení jde, či jaká věc má být projednána; z těchto ústavních kautel nesmí procesní poučení obecných soudů vykročit.*"

[35] Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 1997, sp. zn I. ÚS 63/96, formuluje cíl poučovací povinnosti; „[c]*ílem poučovací povinnosti je informace účastníka o tom, jaká má v procesu práva a povinnosti, aby jím provedené procesní úkony mohly vyvolat zamýšlené účinky a aby mohl splnit své procesní povinnosti. Do poučovací povinnosti tedy nepatří návod, co by účastník měl nebo mohl v daném případě dělat, ale jen pomoc k tomu, aby mohl zákonem stanoveným způsobem dát najevo, co hodlá v řízení učinit.*" Ústavní soud poslední citovanou myšlenku dále rozvinul v nálezu ze dne 1. 9. 1998, sp. zn. I. ÚS 233/97, kdy konstatoval, že „[v] *řízení před soudem je soud povinen respektovat rovné postavení všech účastníků a jakákoli pomoc, která by některého z účastníků zvýhodnila, není přípustná.*"

[36] Poučovací povinnost krajského soudu tak v situaci, kdy by krajský soud jedné ze stran sdělil podmínky pro úspěch ve věci, překračuje hranice vymezené základními ústavními kautelami limitujícími poučovací povinnosti soudů.

[37] Záhodno dodat, že samotná teze stěžovatele o úspěšnosti jeho žaloby v případě předložení vlastního znaleckého posudku je značně nepřesná. Pro zpochybnění znaleckého posudku není zapotřebí předložit konkurující znalecký posudek, ale postačí uvést a doložit (prokázat) skutečnosti, které jsou způsobilé zpochybnit úplnost či přesvědčivost znaleckého posudku.

IV. Závěr a náklady řízení

[38] Nejvyšší správní soud proto ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že stěžovatelovy námitky nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl jako nedůvodnou.

[39] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití ustanovení § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované pak náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto jí je Nejvyšší správní soud nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. července 2017

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu